

1. 'מתחיל בגנות ומסיים בשבח' (משנה פסחים פ"י מ"ד).
2. "ודמע תדמע ותדר עיני דמעה כי נשבה עדר ה'" - אמר רבי אלעזר: שלש דמעות הללו למה? אחת - על מקדש ראשון, ואחת - על מקדש שני, ואחת - על ישראל שגלו ממקומן. ואיכא דאמרי: אחת על ביטול תורה. בשלמא למאן דאמר 'על ישראל שגלו' - היינו דכתיב 'כי נשבה עדר ה'". אלא למאן דאמר 'על ביטול תורה', מאי 'כי נשבה עדר ה'?! **כיון שגלו ישראל ממקומן - אין לך ביטול תורה גדול מזה**" (חגיגה ה').
3. "הצער הפנימי על חסרון ההשלמה של הנשמה, במעשים, בידיעות, ובדעות, ביחוד בקנין התורה, הם הם יסורי הגיהנם המתגברים, שהם באים מהפיכת הפנים של הקב"ה מלהאיר על הנשמה, בהופעה תדירית, לפי אותה המדה שהחסירה את קנינה הרוחני, שכל מקור החיים בו תלוי, הוא קנין התורה... יש שהאדם מרגיש את הצער הגדול על מעוט התורה שלו, שבא מצד בטול תורה וצמצום הדעת, המאפיל על אורה הרוסני של תורה..." (אורות התורה פ"ז פס' ה').
4. "מעוט מתיקות נעימת התורה בא מחסרון בטבע הישראלי של הנשמה, שצריך לתקנה על ידי תשובה מכוונת לחסרון זה..." (שם פס' ד).
5. "מתברר ב'אורות התורה' שבחירת ישראל קודמת לתורה. מה מובן המילה תורה? היא כוללת כל מיני דברים: קיום התורה ולימוד תורה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, הלכותיה ואגדותיה, כלליותיה ופרטיותיה - כל המובנים האלה הם אחד. התורה היא תורה מן השמים, אולם "לא בשמים היא", כי אם מכוונת אלינו, יורדת אלינו. היא תורה שיש לה כתובת, אדרסה אלינו. על כן כותב ה'אור החיים' הקדוש: "אם אין ישראל, אין תורה". זהו עניינה של תורה...
6. בתנא דבי אליהו נאמר: "אמר אליהו פעם אחת הייתי עובר ממקום למקום, בא לפני אדם אחד, והיה שואלני בדברי תורה. אמר לי: רבי, שני דברים יש לי בלבבי, ואני אוהבם אהבה גדולה: תורה וישראל. אבל אני יודע איזה קודם. אמרתי לו: דרכם של בני אדם ואומרים: תורה קודמת לכל. אבל אני הייתי אומר: ישראל קדושים קודמים". דברים נוראים! **צריך להבין מה זה ישראל: האם הכוונה לגוף הלאומי-ציבורי-חברתי? לא, מדובר על ישראל החי! ישנם אנשים השקועים בסיבוכים מחשביים, במחשבות מטריאליסטיות, שטחיות, חיצוניות. כשהם מדברים על אדם פלוני, הם רק רואים את צורתו החיצונית וחושבים שזאת הממשות שלו. אבל לאדם החי יש גם משהו פנימי, נשמה, שמתגלה בגוף בעצמות ובגידי, כך אצל כל יחיד, ולא פחות מזה, באדם הציבורי. לכל אומה ואומה יש נשמה, נשמת האומה, שר האומה, מלאך האומה. עם-ישראל קיים במציאות, אבל אמיתיות המציאות שלו היא ישראל החי. כשמדברים על ישראל, אין אומרים מילה בעלמא ללא תוכן. בעל כרחך צריך אתה להודות שיש לך עסק עם ישראל החי, עם הגוף הלאומי הציבורי החי: נשמת חיים של ישראל, נשמתם של ישראל. יש נשמה בלי גוף? גוף בלי נשמה? כך הדבר גם במובן הציבורי: יש נשמה המחיה את הגוף הלאומי. ישראל שקדמו, זהו ישראל החי. ומה עניין החיים? צלם אלוהים שבו, המהות הפנימית שבו, החיוניות שמחיה אותו, התוכן התרבותי הרוחני הנשמתי שלו. לכן הביטוי ישראל החי כולל את התורה, "כי הם חיינו ואורך ימינו". "ישראל שקדמו" הכוונה לנשמתם של ישראל, דבר אלוהים המחיה אותנו, "רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפך". ישראל שקדם, אין זה גל של עצמות, אלא ישראל הנורמלי והגדול, החיוני והשלם, החי והקיים, אשר בתוכו חיוניות המקיימת אותו: תורת ישראל. כשם שאם אין ישראל אין תורה, כך אם אין תורה, אין ישראל. **אין לדבר על הגוף הלאומי המדיני והצבאי, בלי הפנים, בלי הנשמה...** ישראל בנשמתו וחיוניותו הוא הכלל של התורה, ומן היצירה הזאת נמשכים פרטים של תורה" (שיחות הרצי"ה תלמוד תורה ב', פסקאות 7-8).**
7. "... מקומם הראוי להם לישראל לפי סדר המציאות להיות בארץ ישראל ברשות עצמם ולא ברשות אחר, שה' יתברך סידר כל אומה במקומה הראוי לה, וסידר את ישראל במקומם הראוי להם, שהוא ארץ ישראל. והגלות מן מקומם הוא שינוי וציאה לגמרי." (המהר"ל מפראג נצח ישראל פ"א)
8. "המפנה היסודי שחל בחמלת ה' עלינו להצלתנו ולפדות נפשנו עם הכרזת עצמאותנו בארץ, מחייב אותנו לקיים ולקבל עלינו לדורות את יום הכרזת מדינת ישראל, הוא יום ה' באייר שבכל שנה ליום שמחה של אתחלתא דגאולה לכלל ישראל, ולהוציא את היום שבו נעשה הנס הגדול הזה מכלל מנהגי האבילות של ימי ספירת העומר, עם מתן הוראות לתפילת הודיה ודרשות מעין המאורע בבתי הכנסת בתפילת מנחה" (גמך הרבנות הראשית)
9. "עוד ישבו זקנים חקנים ברחובות ירושלים איש משענתו בידו מרוב ימים, ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים" (זכריה ח, ד-ה), "בְּקִצְצֵי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ בָם... וַיֵּשְׁבוּ עֲלֶיהָ לְבָטָח וּבְנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כִּרְמִים" (יחזקאל כח, כה-כו)
10. הגמרא בסנהדרין צח. - "ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא'" (רש"י - "כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה")

מסביר המהרש"א שם:

- "לפי שכל זמן שאין ישראל על אדמתם אין הארץ נותנת פירותיה כדרכה, אבל כשתחזור ליתן פירותיה, זהו קץ מגולה, שקרב לבוא זמן גאולה, שיחזור ישראל על אדמתו... זה יהיה בזמן שקרוב לבוא זמן הגאולה, זה דבר ניסי, ודאי קץ מגולה הוא"
11. (כג) וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים אשר חללתיכם וידעו הגוים כי אני ה' ואם אדני ה' בהקדשי בכם לעיניהם: (כד) ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מקל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם: ... וקראתי אל הדג והרבייתי אותו ולא אתן עליכם רעב: (כה) וזרקתי עליכם מים קהורים וקהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם: (כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתן

בְּקֶרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: (כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקֶרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחָקִי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִּשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם: (כח) וְיִשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתִּיכֶם וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:

(ל) וְהִרְבִּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וְהַנּוֹבֶת הַשָּׂדֶה...

12. "דרש רבי שמלאי מפני מה נתאווה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי" (סוטה י"ד).

13. הראי"ה קוק בספרו "שבת הארץ": "אבל כ"ז (שאלת הרדב"ז) מיוסד על הסברא, שאין שום מעלה אחת לארץ ישראל מלבד מה שעל ידה אפשר לקיים את מצות התלויות בה, והיא לפי זה רק כעין הכשר להמצות התלויות בארץ, לפיכך כשמפקיעים חובת המצות, אפילו ע"פ הכרח, שוב אין כאן מצות ישוב ארץ ישראל. **ובאמת לא כן הדבר; וסברא זו אינה מיוסדת ע"פ עיקר יסודה של תורה, התלויה ביסוד קדושתה העליונה גם היא בארץ ישראל, ו"מלכה ושירה בגוים אין תורה" (איכה ב' ט) "וכיון שגלו ישראל ממקומם אין לך ביטול-תורה גדול מזה" (חגיגה ה.) כי ארץ ישראל דומה בזה לתלמוד תורה"**

14. "אין המדינה האושר העליון של האדם. זה ניתן להאמץ במדינה רגילה, שאינה עולה לערך יותר גדול מחברת אחרות גדולה, שנשארו המוני האידיאות, שהן עטרת החיים של האנושיות, מרחפים ממעל לה, ואינם נוגעים בה. מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהויתה תוכן האידיאלי היותר עליון שהוא באמת האושר היותר גדול של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסולם האושר, **ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל הפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד**, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לביאור ארוך כדי להעלות אורו **בימי חושך**, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול" (אורות ישראל פרק ו' פס' ז)

15. "בראשית מטעו של העם הזה, אשר ידע לקרוא בשם הרעיון האלקי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האלילות בטומאתה-ברפואתה, נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר 'ישמרו את דרך ה' לעשות צדקה ומשפט'. זוהי השאיפה, שבאה מכח ההכרה הברורה והעזה והתביעה המוסרית הכוללת והרמה, **להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רוחניות וחומריות, ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן**, באור האידיאה האלוקית, ולהצליח בזה את כל האדם כולו. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית, 'עם חכם ונבון וגוי גדול'..."

אור האידיאה האלוקית, העולה ומזדקק בקרב עם כזה, ומטביע בו את חייו הלאומיים המלאים, פועל הוא אח"כ בעולם כולו, גם בצרף כל הכוחות הפרטים שבכל עם ולשון בכל מקום שהם, שהיו נמצאים תמיד מוארים באורה זו וחיים בה. ופועולה זו תביא לידי ההכרה בטוחה, שהחיים המדיניים, אפילו הסוציאליים במובן היותר רחב, יקבלו רק אז את איתניותם ואת ערכם האמיתי, דוקא בהיותם יונקים מטל-החיים העליון של האידיאה האלוקית המוחלטת, המכשרת את כל המציאות כולה במובנה הרחב והמתנשא גם מעבר לגבולות הכרתנו המוגבלת וצורותיה אל תכלית רוממות מעלתם, ההולכת מתגברת בנחלה בלי מצרים" (למהלך האידיאות בישראל)

16. "מציאותו של עם ישראל בדורנו דומה לתהליך לידתו של תינוק. תינוק שנולד משמעותו היא שנשמה אלוקית עליונה שהייתה במרומים הוכשרה לרדת לתחתיות ארץ לתקן גם את העולם הזה. וכגודל הנשמה כך גודל האפשרות שלה לרדת לצמצומי הגוף ולתקנם.. בגלות היינו כמתים, הנשמה עלתה למקורה העליון והלכה להזדכך ולהטהר, כדי שתוכל אח"כ לחזור ולהופיע בתוך ממשות החיים, ביתר תוקף ועז בקדושה ובהרהר... וכשהיא יכולה להופיע בעולם היא לא מחכה לרגע, היא מופיעה ונכנסת בתוכנו. להיות בגלות זה חילול השם.

אולם אם בבת אחת תכנס אותה נשמה גדולה לא יוכל העולם להכילה ולכן היא מופיעה קמעא קמעא ע"פ מימד החומר וכושר הקליטה של עם ישראל. כשהגאון מוילנה נולד, הוא גם התגלה לאט, הוא לא נולד גאון ולא מיד למד תורה, גם גאוני צומחים בדרך הטבע ולכן הוא התגלה כתינוק באופן רגיל ורק לאחר מכן התברר שלתינוק הזה יש נשמה גדולה.

מאז שעם ישראל מתחיל להתעורר לחיים עוברים שלבים וכמו בכל לידה בעולם, שלאחר שלב הצירים, החבלים וההתעברות, עיקר השמחה היא בלידה עצמה. אמנם אחרי שילד נולד, יש איתו הרבה סיבוכים, גידול ילד אינו מהדברים הקלים, ואעפ"כ יש הבדל מהותי מאוד בין הזמן של טרם הלידה, לזמן שאחרי הלידה. כך באומה אנו מצפים ללידה ויש הבדל מאוד משמעותי בין השלב שלפני הלידה לשלב הלידה, על אף הסיבוכים שיהיו לאחר הלידה עם התפתחות המדינה, אבל אלה יהיו סיבוכים שלנו, זה יהיה בתוכנו, בתוך הילד שגדל.

החידוש הגדול והמרעיש הזה שיש בעולם מדינת ישראל זאת לידה מחודשת לגמרי והבדל מהותי מהמציאות שהייתה לפני רגע הכרזת המדינה" (מגלות לתקומה עמ' 40)